

Силабус курсу:

## ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ



<b>Ступінь вищої освіти:</b>	бакалавр
<b>Спеціальність:</b>	014.01 «Середня освіта (українська мова і література)»
<b>Рік підготовки:</b>	1
<b>Семестр викладання:</b>	весняний
<b>Кількість кредитів ЄКТС:</b>	3
<b>Мова(-и) викладання:</b>	українська
<b>Вид семестрового контролю</b>	залік

**Автор курсу та лектор:**

д.пс.н., проф., Антоненко Т.Л.

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри педагогіки

посада

tl.antonenko@gmail.com

електронна адреса

+38-0990520513

телефон

месенджер

ЛК 321, за

розкладом

консультації

**Цілі вивчення курсу:**

### Анотація навчального курсу

Мета викладання навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» полягає у створенні умов для освоєння студентами аналітичного підходу до сучасних концепцій учіння і формування особистості, до практики конструювання навчально-виховної ситуації; формування у майбутніх педагогів систематизованих психолого-педагогічних уявлень, теоретичних знань та практичних умінь, що сприяють професійної спрямованості майбутніх педагогів.

Предметом дисципліни «Педагогічна психологія» є умови, факти, чинники, механізми та закономірності засвоєння учнем знань і вмінь, закономірності його розумового та особистісного розвитку як суб'єкта навчальної діяльності; особливості діяльності педагога, його взаємодія з учнями.

Завдання дисципліни: створити умови для засвоєння теоретичних основ проектування, організації та здійснення сучасного освітнього процесу, діагностики його ходу і результатів, методів виховної роботи; сформувати у студентів первинні навички психологічної організації навчального та виховного процесу.

**Результати навчання:**

Знати: основні категорії і поняття педагогічної психології; основні етапи становлення та розвитку педагогічної

психології; методи дослідження в педагогічній психології; сучасні освітні технології, способи організації навчально-пізнавальної діяльності, форми і методи контролю якості освіти; методи виховання; вікові особливості формування навчальної діяльності; особливості педагогічної взаємодії з учнями; основні вимоги до особистості і професійним якостям педагога.

Вміти: аналізувати, планувати і оцінювати освітній процес і його результати; використовувати інноваційні психолого-педагогічні технології у сфері освіти; здійснювати планування психолого-педагогічної роботи; реалізовувати процес професійного самовиховання та самоосвіти; застосовувати методи емоційної і когнітивної регуляції (для оптимізації) власної діяльності і психічного стану в рамках навчального процесу.

***Передумови до початку вивчення:***

Для опанування дисципліни «Педагогічна психологія» студенти повинні мати знання з дисципліни «Загальна педагогіка та історія педагогіки», що сприятиме формуванню професійної компетенції.

**Мета курсу (набуті компетентності)**

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

ЗК4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах (лідерська компетентність).

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді (соціальна компетентність).

ФК5. Здатність визначати й враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів, використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

ФК6. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, створювати суб'єкт-суб'єктну (рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в освітньому процесі.

ФК9. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів, аналізувати результати навчання учнів та забезпечувати самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання учнів з української мови і літератури.

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби насамперед вчителя-словесника.

ФК16. Здатність формувати судження, що враховують розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії вчителя української мови та літератури, з метою професійного розвитку учнів ЗСО.

ПРН4. Розвивати в учнів ключові компетентності засобами української мови та літератури, формувати готовність до їх застосування в позанавчальній діяльності.

ПРН8. Застосовувати технології розвитку критичного мислення для розуміння себе, своїх цінностей та потреб, здатності до осмислення власних рішень та їх наслідків, навичок рефлексії, здатності протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції, виявляти вмінні працювати в команді.

ПРН12. Визначати прояви завищеної чи заниженої самооцінки учнів з метою її коригування, застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем.

ПРН13. Конструктивно реагувати на стрес, конфліктні ситуації, сприяти порозумінню. Забезпечувати психологічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами.

### Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Предмет та етапи розвитку педагогічної психології	2/0/4	Педагогічна психологія як галузь психології. Об'єкт і предмет педагогічної психології. Єдність вікової психології й педагогічної психології в системі психологічних знань про дитину. Етапи розвитку педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Основні проблеми педагогічної психології. Професійні заповіді вчителя. Професійні зобов'язання вчителя.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Методи дослідження в педагогічній психології	2/0/4	Методологічні основи педагогічної психології. Методологічні принципи педагогічної психології. Характеристика методів педагогічної психології та їх використання в діяльності вчителя. Проективні методики та їх використання у дослідженні індивідуально-психологічних властивостей і якостей особистості учня. Психолого-педагогічна характеристика особистості учня, класного колективу як комплексний метод дослідження в педагогічній психології.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Теоретичні основи навчальної діяльності.	2/0/4	Психологічні складові навчання. Види на учіння, їх розвиток в онтогенезі. Психологічні фактори успішності на учіння. Особливості навічання в різні вікові періоди. Особливості організації навчальної діяльності: молодшого школяра, підлітка, старшокласника. Формування навчальної мотивації та її види.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Характеристика типів навчання	2/0/4	Теорії навчання. Розвиток і навчання за Л.С. Виготським. Основні концепції навчання. Шляхи та умови розвитку пізнавальних інтересів учнів в школі.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Психологічна характеристика засвоєння .Самоконтроль і самооцінювання учня. Типи уроків та їх структура. Психологічний аналіз уроку. Функція оцінки.	
5.	Психологічна сутність виховання	2/0/4	Загальне поняття про виховання. Виховання і соціалізація особистості учня. Цілі, завдання, принципи, методи виховання, що відповідають сучасним вимогам. Структура виховного процесу. Поняття виховного впливу, його класифікація. Основні теорії виховання.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
6.	Вікові та індивідуальні аспекти виховання	2/0/4	Методи і засоби виховання. Особливості виховання учнів різного віку. Моральність як основа виховання людини. Теорія морального розвитку Л. Колберга. Психологічні особливості сімейного виховання. Виховний вплив колективу на особистість. Психологічні основи організації самовиховання. Критерії вихованості. Виховний захід як основна форма організації виховної роботи. Аналіз виховного заходу.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
7.	Психологія педагогічної діяльності та психологія вчителя.	2/0/4	Соціально-психологічні аспекти педагогічної діяльності. Структурні компоненти педагогічної діяльності Суб'єкт-суб'єктна взаємодія в педагогічній діяльності. Сутність педагогічного спілкування, його функції. Професійно значущі якості особистості вчителя. Педагогічні здібності в структурі особистості вчителя. Психологічна характеристика особистості вчителя. Я-концепція вчителя. Професійна самосвідомість вчителя. Психологія стилів педагогічної діяльності. Професійна компетентність і психологічна культура вчителя. Стресостійкість педагога. Характеристика соціальної адаптації. Емоційне вигорання. Ознаки стресу і умови його подолання.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

## Рекомендована література

### Базова

1. Закон України «Про вищу освіту» // Освіта.-2002. - 20-27 лютого.
2. Арканова О. Психологія взаємин [Текст] : наук. монографія / О. Арканова. – К. : КММ, 2009. – 119 с.
3. Бех І. Д. Духовні цінності розвитку особистості // Педагогіка і психологія. - 1997. - №4. - С. 124-129.
4. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2008.
5. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М., 1991.
6. Годфруа Ж. Что такое психология? - М.: Мир. – 1996 - В 2-х т. - Т.2. – 376с.
7. Головаха Е.И., Панина Н.В. Психология человеческого взаимопонимания. – К., 1996.
8. Головінський І.З. Педагогічна психологія: Навч. посіб. для вищ. шк. - К.: Аконт, 2003. - 288 с.
9. Джелалі, В.О. Психологія вирішення конфліктів [Текст] : навч. посібник / В.О. Джелалі. – К.; Харків : Р.И.Ф., 2006. – 318 с.
10. Добрович А. Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения: Кн. для учителя и родителей. - М.: Просвещение, 1987. - 205 с.
11. Дусавицкий А. К. Развитие личности в учебной деятельности. - М.: Дом педагогики, 1996. - 208 с.
12. Євтух М.Б., Лузік Е.В., Ладогубець Н.В., Ільїна Т.В. Педагогічна психологія: Підручник. – К., 2014. – 420с.
13. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – Ростов-на-Дону, Феникс, 1996.
14. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні /А. Погрібний, А. Алексюк та ін. - К.: Школяр, 1997. - 149 с.
15. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). – К., 2005.
16. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. Навч. посібник. – К., 2012.
17. Лосева В.К. Рисуем семью: диагностика семейных отношений. М.,1995.
18. Методи психодіагностики підлітків / За ред. О. Д. Кравченко, В. Ф. Моргуна. - Полтава, 1995. - 124 с.
19. Поліщук В.М. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. – Суми, 2010.
20. Помиткін Е. О. Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти: Науково-методичний посібник. - К.: ІЗМН, 1996. - 164 с.
21. Психологічні аспекти гуманізації освіти: Книга для вчителя / За ред. Балла Г. О. - К.; Рівне, 1996. - 128 с.
22. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании. - М.: «ВЛАДОС», 1995.
23. Роджерс К. Вопросы, которые я бы себе задал, если бы был учителем. – В кн. Хрестоматия по педагогической психологии. – М., 1995.

24. Роджерс К. Взгляд на психотерапию, становление человека: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1994.
25. Савчин, М.В. Вікова психологія: навч. посібник / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – 2-ге вид., стер. – К. : Академвидав, 2005. – 360 с.
26. Степанов О. Педагогічна психологія. К.: Академвидав, 2011. – 416с.
27. Татенко, В. Соціальна психологія впливу: [монографія] / В. Татенко / Акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К. : Міленіум, 2008. – 215 с.
28. Чернобровкін, В.М. Психологія прийняття педагогічних рішень : монографія. М-во освіти і науки України, ДЗ "Луг. нац. ун-т ім. Т. Шевченка". – Луганськ : ДЗ "ЛНУ ім. Т. Шевченка", 2010. – 448 с.
29. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / под ред. Толстых А.В. М., 1996.

### Допоміжна

1. Адлер А Понять природу человека. –М.: Мир, 1987.
2. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте дети!: Пособие для учителей. – М.: Просвещение, 1988. – 208 с.
3. Амонашвили Ш.А. Воспитательная и образовательная функция оценки учения школьников. – М.: Педагогика, 1984. – 297 с.
4. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. М., 1986
5. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб.. – К, 2011.
6. Гуменюк, О.Є. Психологія Я- концепції: Монографія / О.Є. Гуменюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 186с.
7. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения. - М.: Педагогика, 1986. - С. 38-78; 132-145.
8. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. посібник. – Тернопіль, 2009.
9. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Курс лекцій. - К., 2000. - 100 с.
10. Зиверт Х. Ваш коэффициент интеллекта. Тесты. - 2-е изд.: Пер. с нем. - М.: АО "Интеэксперт", 1998. - 143 с.
11. Конопкин О. А. Общая способность к саморегуляции как фактор субъективного развития // Вопросы психологии. - 2004. - №2. - С. 128-135.
12. Маркова А.К., Матис Г.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
13. Маслоу А. Мотивация и личность – СПб.: Питер, 2008. – 352с.
14. Митина Л.Н. Учитель как личность и профессионал. – М., 1994.
15. Сергеевкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. – К., 2012.

## Методичне забезпечення

### 1. Текст лекцій

#### Оцінювання курсу

Розподіл балів, які отримують студенти  
денної форми навчання

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	56
Завдання до самостійної роботи	24
Залік	20
<b>Разом</b>	<b>100</b>

Розподіл балів, які отримують студенти  
заочної форми навчання

Виконання семінарських (практичних) завдань	10
Самостійна робота	60
Залік	30
Усього	100 балів

#### Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

#### Політика курсу

*Плагіат та академічна доброчесність:*

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

*Завдання і заняття:*

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені

заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

*Поведінка в аудиторії:*

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.